# JAVA-BODE.

## NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

**A°. 1853. Zaturdag 29 Januarij. N°. 8**

Prijs per halfjaar voor *Batavia* .............. *f* 12.50
» » » » *Java* .................. » 15.—
» » » » *Buitenbezittingen* ...... » 17.50
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

De prijs der Advertentiën *met derzelver herhaling* is **zestig duiten** voor de **vijf woorden**, behalve het zegel.


EXTRACTEN *uit het register der besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BATAVIA, *den* 24 *Januarij* 1853. (No. 2)

(*Staatsblad No.* 3.)

Gelezen de missive van den Minister van Kolonien, van 4 November 1852 la. C. No. 9/788;

Is goedgevonden en verstaan:

*Eerstelijk*: Artikel 6 van het bij besluit van 21 October 1851 No. 4 (staatsblad No. 56) gearresteerd model kontrakt la. C., tot den overvoer naar Nederland van militaire passagiers der 2 klasse, in dier voege te wijzigen, dat hetzelve voortaan luidt als volgt:

Artikel 6.

Indien het schip te Hellevoetsluis of te Brouwershaven mogt binnen vallen, zullen de in deze genoemde militairen, onder geen voorwendsel hoegenaamd, aldaar worden ontscheept, maar aan boord moeten blijven tot dat het schip te Rotterdam zal zijn aangekomen.

*Ten Tweede:* Artikel 2 der bij die kontrakten behoorende voorschriften voor de scheepsgezagvoerders, gemerkt la. E, bij dat staatsblad opgenomen, en dier voege te wijzigen, dat hetzelve voortaan luidt als volgt:

Artikel 2.

Het bedrag der bovengenoemde twee maanden soldij, aan den gezagvoerder, ten behoeve van de naar Nederland vertrekkende militairen, ter hand gesteld zijnde, zal door hem bij aankomst in Nederland worden overgegeven aan den plaatselijken kommandant der zeehaven, alwaar het schip zal zijn binnen gevallen, en voor zoo veel Hellevoetsluis en Brouwershaven betreft, aan den garnizoenskommandant van Rotterdam; zullende de gezagvoerders, ter hunner décharge, het te ontvangen reçu voor de afgegeven gelden, met vermelding der namen van de daarbij belangende militairen, aan het ministerie van kolonien behooren in te zenden, hetwelk hun hetzelve, tot hunne décharge afgeteekend, retourneert.

Extract, enz.

Accordeert met voorschreven register.
*De fungerende Algemeene Secretaris,*
DE WAAL.

BATAVIA, *den* 26 *Januarij* 1853 (No. 5.)

(*Staatsblad No.* 4)

Gelet, enz.

Gelezen de missive van den Minister van Kolonien, van 20 November 1852 la. A. No. 21/829, te kennen gevende:

Dat, enz.

Dat Hij, Minister, gemagtigd is om den Gouverneur-Generaal:

1o. ter uitvoering te doen toekomen, afschrift van het Koninklijk besluit van 31 October 1852 la. H[22], welks dispositief luidt als volgt:

» Art. 1. Aan Nederlanders in Nederland of in Nederlandsch-Indie » gevestigd, en die, ten genoegen van Onzen Gouverneur-Generaal » van Nederlandsch-Indie, bewijzen daartoe de middelen te bezitten, » kan concessie worden verleend tot den aanleg van spoorwegen in Nederlandsch-Indie.

» Art. 2. Geene concessie tot den aanleg van eenen spoorweg » in Nederlandsch-Indie zal worden verleend, dan nadat uit een » speciaal onderzoek zal zijn gebleken, dat de aanleg van zoodanigen weg, op de aangewezen plaats, nuttig en uitvoerlijk is.

» Art. 3. De voorwaarden aan eene concessie verbonden, worden » in elk voorkomend geval, tusschen Onzen Gouverneur-Generaal » voornoemd en de concessionarissen geregeld.

» De overeenkomsten betreffende de te verleenen concessien worden » gesloten met Onzen Gouverneur-Generaal voornoemd.

» Art. 4. Alle onderzoekingen, welke aan zoodanige overeenkomst » vooraf gaan, geschieden geheel door of ten koste van de concessionarissen, onder toezigt van het gouvernement.

» Art. 5. De aanleg van iederen spoorweg in Nederlandsch-Indië » en de verdere werkzaamheden, daaraan verbonden, geschieden » geheel door vrije werklieden.

» Art. 6. De artikelen 6, 7, 8, en 9 van Ons besluit van 25 » October 1850 no. 45, zijn bij het verleenen van concessien, wegens spoorwegen in Nederlandsch-Indie van toepassing.«

2o. Enz.

Gelet op staatssblad 1851 no. 6, bij hetwelk het Koninklijk besluit van 24 October 1850 no. 45 is opgenomen.

Is goedgevonden en verstaan:

Van het vorenstaande aanteekening te houden.

Accordeert met voorschreven register.
*De fungd. Algemeene Secretaris,*
DE WAAL.

## Benoemingen.

### Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen *J. A. Trouerbach*, eervol ontslagen klerk bij de pakhuis-administratie te Macassar.

BENOEMD:

Tot assistent bij den civielen gezaghebber in de Lampongsche districten, *J. Munck Mortier*, klerk bij de directie der cultures.

### Militair Departement.

BIJ DE MILITAIRE ADMINISTRATIE.

BEVORDERD:

Tot betaalmeester der eerste klasse, de adjunct-intendant *O. B. F. Immink.*

Tot betaalmeester der tweede klasse, de aspirant-intendant *F. Bosch.*

BENOEMD:

Tot aspirant-betaalmeester, de adjudant-onderofficier van het garnizoens-bataillon in de 2 militaire afdeeling *S. van Haastert.*

## Advertentien.

De resident van Samarang brengt ter kennis dat op Zaturdag 26 Februarij 1853, des morgens ten 10 ure, ter zijner secretarie bij den afslag zal worden gehouden eene uitbesteding voor den afvoer, zonder bemoeijenis van het Gouvernement, van alle Gouvernements koffij uit de residentie Soerakarta, behoorende tot den oogst van 1853, naar de hoofdpakhuizen te Samarang en zulks in twee perceelen, als het eerste uit het pakhuis te Beton, gerekend op p. m. 7000 pic. en het tweede uit dat te Boyolalie op p. m. 1000 pic.

De resident van Bagelen maakt bekend dat op Maandag 9 Februarij 1853, des morgens ten 9 ure, in den dalm van den Regent van Poerworedjo, eene uitbesteding zal worden gehouden voor het gewoon onderhoud en de zware reparatien aan de gebouwen staande onder het civiel beheer in die residentie en aan de zoutpakhuizen voor het jaar 1853.

## Vendutien.

Op Maandag 31 Januarij, voor het woonhuis van den WelEdelen Heer *R. Melbourn*, op het Koningsplein, wegens vertrek, door *John Pryce & Co.*, van eenen netten inboedel, engelsche rijtuigen, trek- en rijpaarden, enz., enz.

Zondag te voren van 's morgens 9 tot 's middags 3 ure te bezigtigen.

Op Dingsdag 1 Februarij, voor het woonhuis van den heer *J. van den Broek*, op Parapattan, wegens vertrek, van deszelfs inboedel, rijtuigen en paarden.

Op Woensdag 2 Februarij, voor het sterfhuis van den Chinees *Iap Tho*, in de Chinesche kamp, Bazaar Pintoe Ketjiel, van diverse lijnwaden, alsmede zes glazen kasten, en diverse kramerijen, enz.

Op Donderdag 3 Februarij, voor het commissiehuis van gebr. *Roselje en co.* van diverse provisien en dranken, kramerijen, modewaren en eene partij beschadigde lijnwaden.

Op Vrijdag 4 Februarij, des morgens ten 10 ure, voor 'slands kleeding- en provisiepakhuizen, diverse scheeps provisien nit de aanbrengten uit Nederland, 59,815. Amst. pond. java boonen uit den oogst van 1850, 3618 stuks beschadigde nieuwe Holl. jutte zakken 2925 stuks beschadigde gebruikte Holl. goeniezakken, 1200 stuks beschadigde ordinaire goeniezakken, 4 stuks gewone en 2 stuks met goud gebatikde sarongs; 1 stok met gouden knop, eenige preciosa's en eenige afgekeurde inventaris en andere goederen van genoemde pakhuizen.

Op Zaturdag 5 Februarij, des morgens ten 10 ure, in het lokaal der Beurs, voor rekening van het gouvernement. van eene hoeveelheid van 40,000 Mexikaansche dollars, en zulks bij kavelingen van 1000 stuks.

## Vertrekkende Personen.

Naar Nederland *R. Bake en familie*, gemagtigden *B. J. van Eck* en *F. Bonnin.*

*A. C. H. Schreuder* vertrekt naar Nederland, gemagtigde de heer *P. W. G. Gout*, te Soerakarta.

Dr. *Krebs* repatriëert

*Messerschmidt.*

*C. W. Ruempol.*

## Aangekomen Vreemdelingen.

*Van* 25 *tot en met* 27 *Januarij* 1853.

**Hôtel der Nederlanden.** P. Lommerse, van Schiedam. — C. C. L. Prillevits, van de reede. — H, Kroesen en familie, van Soerabaya. — A. J. L. de Witte van Haemstede, van Delft. — J. E. Akkeringal, van Holland. — A. Menzies, van idem. — J. F. van Leenwen, van Delft. — J. Laurens en zoontje, van Rotterdam. — R. Everwijn, van Holland. — M. Rosskopf, van Amsterdam. — L. W. Boers, van Amersfoort. — J. C. Kreije, van Rotterdam. — Maubach, van Padang. — Baumert, van Rotterdam. — Kramp, van Macasser. — Verburg, van idem. — H. F. E. Rant en echtgenoot, van Holland. — A. J. Jhlower, van Golf van Persie. — J. Gagestein, van Schiedam. — D. L. Immink, van Rotterdam. — B. J. Schipper, van Soerabaya. — Pandel, van idem.

**Marine Hotel.** Mr. G. F. H. Henny, van Amsterdam. — G. Birnie, van idem. — B. van Baak, van idem. — K. P. Haasnoot, van idem. — C. W. Ruempol. van Padang. — Messerschmidt, van idem. — W. F. baron van Heekeren van Walien, van de reede. — P. W. Hofland, van Pasoeroean. — John Bure, van idem.

**Hotel Willem II.** F. Engelken, van Soerabaya. — B. de Vries, van Padang. — Valkenhof, van idem. — Filet, van idem. — W. Voerman, van idem. — Schenk von Schmittburg, van Soerabaya. — Juta, van idem.

**Hotel Weltevreden.** A. Bernhardt, van Padang. — Mejufvrouw Bernhardt, van idem. — Mevrouw de weduwe Hettfleisch en familie, van idem. — A. C. J. Edeling, van Padang, — A. A. Bakker Overbeek, van Holland. — C. F. de Neve. van idem. — E. von Rose, van Amboina.

**Rotterdamsch Hotel.** John Henschal, van Samarang. — G. G. Batten, van Soerabaya. — Storck de Gelder, van de reede.

## BATAVIA.

Op de reede alhier had op den 26sten dezer een droevig voorval plaats, hetwelk wel als geheel zeldzaam kan worden beschouwd:

Het Engelsche koopvaardijschip William Simpson, kapiten *Kenley*, was sedert den 16den jl. ter reede geankerd en lag in lading. Op Woensdag, 26 Januarij, kwam die kapitein 's morgens ten ½8 ure aan boord en vond den scheepstimmerman onledig. gelijk hij dan ook den vorigen dag niets had uitgevoerd. De heer *Kinley* deed hem achteruit komen en berispte hem daarover, waarop die scheepstimmerman een zeer beleedigenden toon aannam en om zijn ontslag verzocht.

De Kapitein antwoordde dat hij zulks zoude erlangen, zoodra daartoe gelegenheid zou zijn, doch hierop weigerde hij dienst te doen en ging tusschendeks, in de gemeenste termen zeggende, dat hij niets meer aan boord zou uitvoeren, waarop de kapitein hem toevoegde, dat hij, indien hij niet werken wilde, niet meer aan boord kon blijven, maar naar het wachtschip zou worden gezonden; het antwoord van den scheepstimmerman was steeds beleedigend en weigerend. De kapitein zich alstoen naar het wachtschip begeven hebbende, verzocht dat hij van zijnen bodem afgehaald mogt worden, aan welk verzoek de kommanderende officier gevolg trachtte te doen geven door het zenden eener sloep. Intusschen had de scheepstimmerman al de opvarenden bij elkander geroepen; zij wapenden zich met handspaken en anders handelbare stukken hout om de bemanning van die sloep afteslaan, wanneer zij langs het schip opklom. De timmerman zelf stond met eene groote bijl gewapend aan den valreep er dreigde den eerste die zou overkomen den kop te kloven. De bemanning der sloep trachtte zonder bloedstorting aan boord te komen, doch hierin niet kunnende slagen, zoo keerde zij naar het wachtschip terug.

De heer *Kinley* riep daarop al de opvarenden achteruit en stelde hen hun laakbaar gedrag voor oogen. als mede de gevolgen die zij daarvan te wachten hadden. Eenparig antwoordden zij dat zij zich over niets te beklagen hadden, doch dat zij het nimmer zouden gedoogen. dat de scheepstimmerman van boord werd afgehaald. De kapitein gaf hun echter hierop te kennen dat zulks als een gevolg van zijn gedrag wel niet anders kon, waarop hij zich ten tweede maal naar het wachtschip begaf om hulp in te roepen. Toen hij in den sloep stapte, hieuw de scheepstimmerman met zijne bijl naar hem, blijkbaar met het voornemen om hem te dooden en de overige opvarenden, als het ware in vollen opstand, wierpen alles wat zij grijpen en vangen konden naar zijn hoofd en in de boot, gelukkig echter zonder hem eenig letsel toetebrengen.

## Gardona En Castanos,

EEN TOONEEL UIT DEN MEXICAANSCHEN OORLOG.

De straf aan HIDALGO voltrokken, besloot het eerste tijdperk des oorlogs voor de onafhankelijkheid van Mexico. Van dat oogenblik af veranderde het tooneel. In de plaats van verwarde volkshoopen traden wèlgevormde benden op; zoodat, in stede van door de menigte volks in hunne bewegingen belemmerd te worden, de nieuwe bevelhebbers nu kleine maar gedisciplineerde, en in den krijg geharde legers aanvoerden. Men plunderde de steden niet meer, noch verwoestte de oogsten, noch roofde de kudden; aan den handel werd veiligheid verleend en de zaak der onafhankelijkheid telde weldra, dank zij de voorzigtige gematigdheid der nieuwe benden, rijke landbezitters, handelaren en eigenaren van groote *hacienda's* onder hare voorstanders. Deze betere vorming van het krijgswezen, was een eerste stap tot de staatsregeling. Er ontstonden dagbladen, die onder de *Mexicanen* de denkbeelden en grondbeginselen door de 18de eeuw in *Europa* verspreid, ingang deden vinden. Dit was een der geduchtste wapenen, met welke, van het begin des opstands af, tot aan de afkondiging toe der onafhankelijkheid, de overheersching der onderkoningen bestreden werd.

Don IGNATIO RAYON vertegenwoordigde dezen tweeden opstand, gelijk de Priester HIDALGO den eersten had vertegenwoordigd. Na de gevangenzetting van dezen, nam RAYON het bevel op over de benden in *Saltillo*, versterkt met die, welke onder HIDALGO hadden gediend en aan de soldaten van ELISONDO waren ontkomen. Ofschoon zijne opleiding in het Collegie van San-ILDEFONSO, hem meer gevormd had om regtsgeleerde te zijn, dan om eene rol te vervullen op het krijgstooneel, verhief RAYON zich spoedig tot de hoogte van zijne nieuwe roeping; en, zich aan het hoofd van vier duizend man ziende, aarzelde hij geen oogenblik om, met dat kleine leger. den oorlog voort te zetten. Zijne eerste zorg was, den terugtogt naar *Zacatecas* te ondernemen; maar om die stad te bereiken, moest men, te midden van eene vijandelijk gezinde bevolking, honderd en vijftig mijlen ver, door een dorre en van water ten eenemale ontbloote bergstreek; vervolgens *Zacatecas* innemen, en die plaats versterken en tot het middelpunt van den opstand maken. Deze gewigtige onderneming, met grooten moed en buitengemeene schranderheid, door RAYON volvoerd, wordt nog heden onder de schoonste wapenfeiten van zijne loopbaan en van dezen oorlog gerekend.

— Ik behoorde — zoo verhaalt de kapitein CASTANOS — tot het getal partijgangers, welke den genoemden Generaal, op zijnen moeitevollen togt, van *Saltillo* naar *Zacatecas*, volgden. Wij gingen den 26sten Maart 1811 op weg. Naauwelijks hadden wij *Saltillo* verlaten, of de schermutselingen tegen de *Spaansche* guerilla's vingen aan. Gedurende vier dagen was het een aanhoudend leveren van kleine gevechten, die ons alle rust ontroofden. Eindelijk aan de bergëngte van *Pinônes* gekomen, zagen wij ons door de benden van den Generaal OCHOA gestuit. De onzen, afgemat door een' vermoeijenden togt van vier etmalen, onder gedurige strijd, weken voor een hevigen aanval des vijands en zouden misschien bezweken zijn, zonder de tijdige aankomst van een onzer bevelhebbers, den Generaal TORRES, die zulk eeee hevige *charge* deed, dat de vijand op zijne beurt, maar nu met overhaasting, terugweek; latende drie honderd dooden, benevens onze kanonnen en bagaadje, die hij reeds bemeesterd had, op 't slagveld. Ongelukkig waren, gedurende den strijd, onze water-zakken geledigd en de bodems van onze vaten ingeslagen, en moesten wij nog honderd mijlen, door woestenijen, zonder bronnen of beken te ontmoeten, afleggen. Daarbij waren wij met eene menigte vrouwen en kinderen belast; want elk onzer, eensklaps soldaat geworden, had de zijnen met zich genomen. Men kan zich geen denkbeeld vormen van de afmattende foltering, ons door den dorst veroorzaakt, gedurende dien

Weldra staken nu twee groote sloepen, met een detachement mariniers onder de bevelen der luitenants ter zee der 2de klasse *Boecop* en *van Alphen* van boord van het wachtschip, en ter zijde van de William Simpson gekomen, trachtten zij den scheepstimmerman te overreden om zich niet verder te verweren, maar zich gevangen te geven, dan de geheele ekwipagie stelde zich in tegenweer en het regende van al de voorwerpen, die zij naar de sloepen wierp, om dezen te noodzaken zich te verwijderen. Dan deze maal liep het zoo gemakkelijk voor hen niet af en de sloepen verwijderden zich niet. Dit ziende snelde de bootsman *W. Griffen* en de matrozen *J. Griffen* en *Edwards* de kajuit in, sloegen den hofmeester, grepen de aldaar geborgene geweren en vatteden den Opperstuurman bij den keel, hem kruid en lood willende afdwingen, om op de sloepen te vuren; zij braken de paneelen der kajuit open en wierpen een geweer naar de sloepen, dat verloren geraakte. De officieren in de sloepen, ziende dat de opstandelingen voor geen overreding vatbaar waren, gelastte alstoen om eenige losse schoten op hen te doen, ten einde hun schrik aan te jagen, doch alzoo zij zich ook daaraan niet stoorden, zoo werd het noodzakelijk een voorbeeld te stellen en een marinier schoot een der belhamels, genaamd *Wooford*, ter neder, terwijl die een geweer naar de booten wierp onder den uitroep »schiet schurken". Hij was doodelijk getroffen. Hierop deinsde de ekwipage eenigzins terug en de mariniers gingen over aan boord, waarop de bevelvoerende officier den opvarenden gelastte zich over te geven, doch zulks voortdurend weigerende en zich steeds te weer stellende, zoo werden zij gegrepen, gebonden en in dien toestand naar boord van het wachtschip overgebragt, alwaar zij zich voor het ogenblik nog bevinden en hunne zaak wordt onderzocht.

— Op den 25sten dezer is ter reede alhier aangekomen het Nederlandsch Koopvaardij schip Samarang gezagvoerder *D. L. Immink*, den 12den September van Rotterdam vertrokken, aan boord hebbende een detachement suppletie troeppen sterk 150 onder-officieren en manschappen onder het bevel van den van verlof terugkomenden kapitein der Infanterie *G. J. Oosthout* en voorts der 2de luitenants der Infanterie *L. W. A. Kesler en P. M. J. Penning Nieuwland* en van den 2de luitenant der artillerie *W. B. Schey*, bevindende zich tevens bij dat detachement de officier van gezondheid der 3de klasse *C. A. de Neve* en de Apotheker der 3de klasse *A. A. Bakker Overhand*.

Het detachement, hetwelk gezond en krachtig den volgenden dag in ontscheept, onderscheidde zich door deszelfs schoone houding.

— 26 Januarij. Heden arriveerde alhier met de Schroefstoomboot Ambon, de HoogEdelGestrenge Heer *P. J. B. de Perez*, resident van Soerabaija, voorloopig zitting zullende nemen in den Raad van Nederlandsch Indië.

— Op gisteren kwam alhier ter reede het Ned. Koopvaardij schip Prins Hendrik, kapitein *Smit*, met eene lading IJs van New-York.

— Heden morgen vertrok met Z. M. Stoomschip Batavia, via Singapore, naar het Moederland de HoogEdelWelgeboren Heer *C. S. W. Graaf van Hogendorp*, Kommandeur der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Officier der Orde van het Legioen van Eer van Frankrijk, gepensioneerd Lid in den Raad van Nederlandsch Indië en echtgenoote.

De beste wenschen vergezellen den verdienstvollen man, die een reeks van jaren in deze gewesten de hoogste betrekkingen bekleedende, zich steeds de algemeene liefde en achting heeft weten te verwerven.

— Met het Stoomschip Padang ontvingen wij berigten omtrent de op de Westkust Sumatra in December A°. P°. uitgebroken Cholera Morbus, die, hoe zeer niet in hooge mate onrustbarende, echter minder gunstig zijn, dan wij gehoopt hadden. Die ziekte nam te Padang steeds toe; in het midden dezer maand was het aantal aangetasten reeds tot 104 geklommen; waarvan 33, waaronder 8 Europeanen, waren overleden, terwijl te Priaman insgelijks 5 lijders van de 29 ziektegevallen, die zich daar hadden voorgedaan, bezweken waren.

De geruchten liepen echter te Padang dat in de onafhankelijke landen van Korintji die ziekte hevig woedde en duizende personen ten grave had gebragt. Ook te Indrapoera was zij uitgebroken en had aldaar een dertigtal slagtoffers weggerukt.

— Men meldt ons van Poerwokarto dd. 25 Januarij 1853:

Eenige dagen geleden had alhier het volgende voorval plaats, hetwelk wij ter waarschuwing bij het veelal zoo onvoorzigtig omgaan met schietgeweer mededeelen. De heer *Brevet*, administrateur eener kleine Suikerfabriek, op zekeren middag wrevelig over het losloopen van kampongs-paarden en geiten, nam een enkelloops geweer en schoot van uit zijne voorgalerij, hetzelve in eene mik der houten leuning liggende, op een troep dier dieren; het schot raakte geen der bedoelde beesten, maar wel zekere Javaansche vrouw, *Embok Gelling* of *Leripa* genaamd, die met haren man langs den grooten weg ging; de kogel trof op p. m. 400 passen, den regter dei der vrouw na hoogstwaarschijnlijk in zijnen loop een of andere boomtak te hebben geraakt, en bleef in de liesstreek zitten. De plaatselijke geneesheer, onmiddelijk van Poerwokarto gehaald, sneed de kogel dadelijk uit en behandelde de patient tot aan hare herstelling. Volgens zijne verklaring was het geval door bijzonderen gunstigen toestand opmerkenswaardig, daar eenige lijnen meer regts, eene levensgevaarlijke en eenige lijnen hooger de kogel eene absoluut doodelijke verwonding zoude gemaakt hebben.

Het ware te wenschen, dat beter de hand werd gehouden aan de bepalingen op 't losloopen van vee langs den grooten weg, doch ook tevens, dat personen aan wien de administratie eener particuliere onderneming toevertrouwd word, meer bezadigd te werk gingen en liever niet van dergelijke strenge maatregelen gebruik maakten, vooral, als zij onbedreven zijn in de behandeling van vuurwapenen of onbekend met derzelver kracht.

— Weinige dagen later trof op dezelfde plaats Tjilanhap (Tjikao Krawang) een dergelijk ongeluk een zevenjarig knaapje, die door een geweerkogel op een wild zwijn afgeschoten, door de bamboezen pagger der ouderlijke woning heen gevlogen, in den linker dei digt bij de heup doordringende gewond werd. De onwillekeurige dader, een Javaan, bevind zich in hechtenis.

Het is nog niet zeker of dit geval voor den lijder gunstig zal afloopen, daar door eene lakenswaardige nalatigheid het verwonde knaapje zonder eenige hulp, doelloos een dag en nacht op de passeerbaan is gehouden en eerst toen naar den op vijf minuten van daar wonenden geneesheer der residentie gebragt is, die door de hevige zwelling der deelen niet instaat was om voor eerst de meerder of mindere zwaarte van 't geval te bepalen.

— In de Javasche Courant van heden lezen wij dat te Telok Betong, (Lampongsche distrikten) volgens mededeeling van den gezaghebber aldaar dd. 7 Januarij, onderscheidene Inlandsche vaartuigen van het eiland *Engano* waren aangekomen. Onder dezen heeft een praauw Pantjallang, door den Inlander *Kanda* twee Chinezen en de gezagvoerder *Mohamad* van eene praauw Djoelong-djoelong twee Maleijers te Telok Betong aangebragt, allen behoord hebbende tot de opvarenden van de op het eiland Engano gestrande schoenerbrik Brigantine (vermoedelijk hetzelfde vaartuig door ons in den Java-Bode van 27 November j. l. No. 32 *Arienus* genoemd.) De gezagvoerders hebben geene vergoeding verlangd voor voedsel, kleeding en andere benoodigdheden waarmede zij de schipbreukelingen hebben bijgestaan, welke laatsten verder door den gezaghebber der Lampongsche distrikten van al het noodige voorzien worden, tot dat zij naar Batavia zullen kunnen vertrekken.

Deze schipbreukelingen berigten dat de Brigantine bij haar vertrek van Bombay aan boord had een vijftigtal koppen, te weten den kapitein en twee Europesche stuurlieden, negen Chinezen en acht-en-dertig andere opvarenden. Vier daarvan waren op de reis overleden, en het getal der later ten gevolge van gebrek omgekomene schepelingen bedroeg, behalve den kapitein en de beide stuurlieden, nog negentien matrozen. Volgens dit getal zouden geene schipbreukelingen meer op het eiland Engano zijn achtergebleven.

***Wij ontleenen aan de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 23 en 24 November jl. de volgende berigten:***

NEDERLAND.

*Rotterdam*, 23 November. Dezulken onzer stadgenooten, die in het Hollandsch Tooneel belangstellen, wisten sedert een paar weken, dat de bejaarde heer *C. van Hanswijk* den 29sten dezer zijne vijftigjarige verbindtenis aan het tooneel zou vieren en het deed zeker velen leed, toen men later vernam, dat eene ongesteldheid, die van ernstige gevolgen had kunnen zijn, dat plan dreigde te verijdelen. Het is ons thans aangenaam te kunnen melden, dat de geachte tooneelkunstenaar in zoo verre hersteld is, dat de bedoelde voorstelling denkelijk plaats zal kunnen hebben.

De heer van *Hanswijk* zal alzoo op dezen avond voor de laatstemaal het Rotterdamsch tooneel betreden, waarop hij den 3den Nov. 1802 het eerst verscheen in de rol van den Fat, in Westermans blijspel *de Herstelde Misslag*. Hoewel hij in dit tijdsverloop tusschen beide op eene andere plaats is geëngageerd geweest en zich ook eenigen tijd tot het geven van gastrollen bepaalde, was het toch vooral het Zuid-Hollandsch tooneel, dat hij door zijne zeldzame talenten tot sieraad verstrekte en wat is dus natuurlijker, dan dat hij ook van dit tooneel den afscheidsgroet aan zijne talrijke vrienden en vereerders toeroept. Eenvoudig op die voorstelling opmerkzaam te maken, is het doel van deze regelen; aanprijzing behoeft *van Hanswijk* hier niet. Dat het hem aangenaam zijn zal, regt velen de zaal vereenigd te zien, zullen wij wel niet beho ven te verzekeren. Wij rekenen dus op eene overvo zaal, en voegen er ten slotte bij dat de heer *va Hanswijk* zal optreden in het bekende blijspel van M lière, *de Vrek*.

— Blijkens een staat van den handel op China o der Ned. vlag, over het jaar 1851, hebben de invo ren plaats gehad met 28 schepen, metende 10917 to tot eene totale waarde van 574,177 Sp. matt. De u voeren hebben plaats gehad met 27 schepen, meten 10199 tonnen, vertoonende een totaal cijfer aan waar van 387,240 Sp. matten.

*'s Gravenhage*, 22 November. Zoo men weet is den 8sten Mei jl. te Londen een verdrag gesloten tu schen de groote mogendheden en Denemarken, betre kelijk de verzekering van de Deensche monarchie haren tegenwoordigen voet en de bekrachtiging van d verdrag door de andere mogendheden van Europa, t zake van de eventuele erfopvolging, door den koni van Denemarken vastgesteld, voor het geheel der o der zijn scepter vereenigde landen. Krachtens art. van dat verdrag, hebben zich de contracteerende pa tijen voorbehouden de andere staten te verzoeken t de bepalingen daarvan toe te treden.

Men zegt, dat de gezant van Denemarken bij o hof, ridder *E. Coopmans*, eerstdaags te 's Gravenha verwacht wordt, met de noodige magtiging om h aanzoek daartoe aan onze regering te doen.

ENGELAND.

*Londen*, 20 November. Men verzekert, dat in d gehouden ministerraad groote verdeeldheid geheersc heeft over de eerstdaags te behandelen motie van d heer *Villiersen*, dat dientengevolge de ministers n slechts weinige dagen aan het bewind zullen zijn.

— De secretaris van staat voor buitenlandsche zak zal heden avond een luisterlijk feestmaal geven aan vreemde militaire personen, die afgevaardigd zijn g worden, om de begrafenis-plegtigheid des hertogs v *Wellington* bij te wonen.

— In de gister gehouden vergadering van deelhe bers in de turksche leening is een comité benoemd, o te waken voor de belangen der betrokkenen. Er we medegedeeld dat £ 280,000 door den Turkschen Gez alhier in de Engelsche bank waren gedeponeerd, t einde daaruit aan de inschrijvers terug te betalen h bedrag der eerste storting met den interest.

FRANKRYK.

*Parijs*, 21 November. De eerste dag der verkiezi gen is heden in rust en kalmte afgeloopen. In d hoofdstad schijnen slechts weinige kiezers nog aan stemming deelgenomen te hebben: anders gaat het de departementen, vermits de door de regering med gedeelde telegrafische dépêches blijkt, dat daar de ki zers in massa opkomen. Die stand van zaken was voo zien en blijft het slechts de vraag, met welk g stemmen het keizerrijk zal worden hersteld, want d dit geschieden zal, betwijfelt niemand. Morgen du de verkiezingen voort en zal alzoo binnen een pa dagen alle onzekerheid verdreven zijn.

Er loopen zeer tegenstrijdige geruchten nopens benoemingen, die de herstelling van het keizerrijk z len vergezellen. Men zegt, dat de heer Baroche worden benoemd tot kanselier en eerste vice-preside van den senaat, in welk geval de heer Rouher hem vervangen als vice-president van den staatsraad. A deren verzekeren, dat de heer Troplong zal geroep worden om prins Jérôme te vervangen, Voor den he Vaudrey zou de waardigheid van groot-maarschalk d paleizen weggelegd zijn: anderen noemen voor die b trekking den generaal Saint Arnaud, die, wanneer haar aannam, als minister van oorlog zou worden v vangen door den maarschalk Vaillant of door den g neraal d'Hautpoul. Vrij algemeen houdt men het voor, dat de aartsbisschop van Bordeaux zal word benoemd tot Groot Aalmoezenier.

Tegen den 3den December verwacht men het decre waarbij de positie van de leden der keizerlijke fami geregeld wordt. Men beweert te dien opzigte nog tijd, dat de zoon van prins Jérôme Napoleon zal wo den aangewezen als wettigen troonopvolger, bij o stentenis, namelijk, van mannelijke afstammelingen Lodewijk Napoleon. Goed onderrigte personen wil weten, dat de zoon van Jérôme, kort na het huwel van Lodewijk Napoleon zelf, met eene Duitsche prin in het huwelijk zal treden.

Men verwacht eerstdaags de decreten, houdende meermalen besproken reorganisatie van het leger.

Naar men beweert zal de herstelling van het keiz rijk aan de vreemde mogendheden worden kenbaar g maakt, door middel van buitengewone gezanten; zekerheid is dienaangaande echter niets bekend.

DUITSCHLAND.

Wat in den jongsten tijd in Badensche dagblad nopens het niet tot stand komen der aanstaande veree

---

geheelen langen togt, onder een wolkenloozen hemel, en over een grond, nimmer door dauw verfrischt.

Het gebrek aan water, zoo pijnlijk voor mensch en dier, was niet minder belemmerend in 't gebruik der vuurmonden. Naauwelijks waren onze stukken een paar malen geladen en gelost, of zij werden, onder dien brandenden hemel, onbruikbaar. En toch moesten wij, hoe uitgeput wij waren, de onafgebroken worsteling tegen de *Spaansche* troepen volhouden. Gelukkig, dat de zedelijke kracht der onzen niet bezweek; zelfs vrouwen gaven voorbeelden van heldenmoed, en de oude krijgers der onafhankelijkheid hebben vooral eene harer, GUANAJUATINA genaamd, nog niet vergeten. Door andere vrouwen bijgestaan, verschafte zij, ik weet niet hoe, op zekeren dag, toen wij van 's vijands kanon veel schade leden, water aan onze artilleristen, tot verkoeling der stukken, en redde dus, dank zij eene gelukkige ingeving of heldhaftige daad, ons leger; vermits onze batterijen, van water voorzien, die des vijands deden zwijgen. Zij was het ook, die, later, om den *Spanjaard* ten opzigte van onze kleine sterkte te misleiden, voorstelde, om haar met de andere vrouwen in linie te scharen, met een kanon voor dat geïmproviseerde bataillon, alsof 't deel maakte van de slagorde. De vijand door deze list verschalkt, liet ons, zonder tegenstand, eene voordeelige stelling innemen, welke den weg naar *Zacatecas* beheerschte.

Intusschen zouden gewigtige wapenfeiten de schermutselingen vervangen en ons schadeloos stellen voor de onbeduidende gevechten, die ons in de eerste dagen van den terugtogt hadden bezig gehouden. Na het treffen, waarin de zonderlinge krijgslist van GUANAJUATINA dat voordeel aan onze wapenen had verzekerd, hielden wij rustdag te *Las Animas*. Onze legerplaats leverde een treurig schouwspel op. Van dorst en vermoeijenis hijgende lagen wij op den grond gestrekt, te midden van een aantal zieltoogende paarden en muildieren. Eene doodsche stilte heerschte in en om de tenten, nu en dan afgebroken door de kreten der gekwetsten, die, gemarteld door den dorst, om een droppel waters smeekten, tot verfrissching hunner van koorts brandende lippen.

De soldaten dwaalden als schimmen rond; de schildwachten hadden naauwelijks kracht genoeg om het geweer te dragen en staande te blijven. Ik-zelf was geheel uitgeput en bad God, dat eenigen onzer, uitgegaan om water te zoeken, in hunne pogingen slagen en dan hunnen Kapitein niet vergeten mogten. God verhoorde mij in genade; want na eenigen tijd zag ik een' onzer ontdekkers, in zijn mantel gewikkeld, mij naderen. Het was VALDIVIA, de man van GUANAJUATINA, en harer waardig. Zijne schranderheid en moed evenaarden zijne herculische ligchaamskracht. Uit alle omstandighede hoe netelig ook, wist hij zich te redden.

— Heer Kapitein! — sprak hij geheimzinnig — breng een zak met een weinig water, voor u en vrouw met het kind, die gij bij u hebt; maar zor dat niemand het zie.

— Water! — riep ik in vervoering uit.

— Stil! — hernam hij — zoo gij wèl wilt do drink dan in stilte! Er is overigens hier water te gen in overvloed, en ik zal u een voorstel doen, u gewis zal bevallen.

Het berigt kwam hier op neder: In eene *hacie* (versterkte hoeve) op twee uren afstands, was e bron; doch de plek had *Spaansche* bezetting, die moesten verdrijven. Naauwelijks viel de schemer, ik deed mijn eskadron opzitten. Een *Spaansch* sold door VALDIVIA gevangen gemaakt, wees ons den door de bergpaden.

Ofschoon niets ons tegenhield, was het toch door zwakte van onze paarden en den slechten weg, niet dan met moeite de twee à drie mijlen afleg tot aan *hacienda*, die op eene der hoogste punten de *Sierra Madre* gelegen was. Eindelijk, dat punt naderd, zonder ontdekt te zijn, hielden wij onder geboomte stand, en ik verliet mijne bende, om het bouw te verkennen. De *hacienda* vormde een

ling van *Lodewijk Napoleon* met de prinses *Wasa*, geschreven werd, is ongegrond, daar men uit goede bronnen verneemt, dat de verloving kort na zijne verheffing tot keizer plaats hebben zal.

— Betreffende de tolconferentien te Weenen, verneemt men tot heden niets naders; het bevestigt zich alleen, dat van de zijde van Oostenrijk te Berlijn geene verzoenende stappen zijn gedaan.

ITALIE.

Hoewel de ouders van de prinses *Marietta Pucolomini* welke, zoo als men weet, het tooneel te Rome betreden heeft, zich in dit besluit hunner dochter geschikt hebben, kunnen andere harer verwanten en met name de kardinaal zich hiermede maar geenszins vereenigen. Men zegt dat een oom haar 10.000 scudi geboden heeft, als zij hare loopbaan van zangeres wil vaarwel zeggen, maar zij moet geantwoord hebben liever te willen sterven dan niet meer te zingen. Den 9 Nov. heeft zij weder nieuwe lauweren geoogst in Donnizetti's opera Don Pasquale.

## Kunsten, Wetenschappen, Landbouw, Nijverheid, Land- en Volkenkunde.

### Gymnastiek.

(*vervolg, en slot.*)

Ik heb getracht, in eenige hoofdtrekken aan te wijzen, wat de gijmnastiek moet zijn, zal zij goede vruchten voortbrengen, niet bloot voor de ligchamelijke gezondheid, maar voor den geheelen mensch, die, hoe onderscheiden in zijne natuur, onafscheidelijk één is in zijn wezen; deze vruchten in 't breede op te sommen, gedoogt mijn bestek niet; zij liggen ook voor de hand; zij worden overal luide verkondigd, en het best en krachtigst door hem, die ze aan zichzelven heeft ervaren, of bij anderen aanschouwd. En op het laatste vooral komt het aan, zal men er niet over oordeelen als een blinde over kleuren. Eén uur toekijkens bij eene goede les in methodische gijmnastiek, en de meest bevooroordeelde of onkundige is beter overtuigd of ingelicht dan geschriften en woorden in jaren vermogen.

Maar kan zij op die wijze ook algemeen worden in praktijk gebragt? Daartoe zijn in de eerste plaats noodzakelijk: *Goed gevormde Meesters*. En wat hebben wij? Meer enkele goede, en overigens gepensioneerde onderofficieren en andere militairen, van wie men al het verachte voor doelmatige opleiding niet kan verwachten.

Op deze is het boven aangevoerde vooral toepasselijk dat zij als huurlingen beschouwd en behandeld worden; bovendien komen zij uit eene slechte school: onze militaire gijmnastiek is zonder eenige methode. Men kan dit al dadelijk aan kleinigheden bemerken; in de militaire gijmnastische inrigtingen vindt men zand of zaagsel op den vloer; eene menigte zeer noodzakelijke springen loopoefeningen kunnen daardoor niet uitgevoerd worden. »Maar het is voor het vallen", zegt men: »Voor het vallen?" Ei, daar zit nu juist de knoop. De leerling der methodische gijmnastiek *kan*, (menschelijk gesproken) *niet vallen*; want 1°, hij doet nooit iets, of hij weet, dat hij het kan doen; hij waagt niets, omdat hij altijd als van zelf van het eene tot het andere overgaat; wat hij aangrijpt, is altijd eene schakel van den keten, waaruit de leercursus bestaat; 2° de meester is altijd aan zijne zijde: de goede tucht toch brengt mede, dat nooit twee te gelijk aan het werk zijn, van eene afdeeling namelijk; elke afdeeling, die b. v. uit tien personen bestaat, heeft haren meester of voorganger aan het hoofd, en ieder leerling zijne plaats en nummer. Maar zonder dit alles, is elke stap gevaarlijk, en het verwondert mij in het minst niet, zoo de Minister van Oorlog er aan gedacht heeft, alle oefeningen en de werktuigen bij het leger af te schaffen; er is hier geen middenweg. Een instituut uitsluitend ter opleiding van meesters in de gymnastiek behoort alzoo onder de zeer wenschelijke dingen; op welke wijze zulks uit te voeren, zal ik niet beslissen, maar onder de niet alleen wenschelijke maar noodzakelijke dingen behoort een examen, een rang, eenig bewijs of diploma, en aan de uitvoerbaarheid hiervan, b. v. door eene jaarlijks bijeenkomende commissie, twijfelen wij niet; de alzoo toegelatene zouden van zelf de voorkeur hebben. Welligt zou de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, die reeds zooveel deed voor de gymnastiek, het best in staat zijn, hierin te voorzien, en bereid zijn, langs dezen weg tegen de uitbreiding van alle quasi-gymnastiek een dam op te rigten.

Maar vooral moet het voorbeeld van onzen Minister van Binnenlandsche Zaken gevolgd worden, die te Haarlem aan de kweekschool voor onderwijzers aldaar, een meester in de gymnastiek heeft aangesteld, wiens uitstekende bekwaamheid buiten alle tegenspraak is, die vroeger in Utrecht als zoodanig werkzaam, velen gevormd heeft, die zijne uitmuntende methode leven toepassen. (*) Op plaatsen waar nieuwe gymnasscholen worden opgerigt, zoo als nu te Zwolle b. v. stelle men de gelegenheid tot mededinging ruim open: waar geen geschikte landgenoot zich opdoet, neme men des noods een' vreemde, of late een tot die betrekking bestemde persoon een goede gymnastischen cursus bij een meester doorloopen, alvorens hem de taak van onderwijzer te laten aanvaarden.

Het behoeft geene toelichting dat voor den goed gevormden meester de aalmoes die men den huurling toereikt, hier niet voldoende is. De eerste invoering der gymnastiek zal natuurlijk onkosten met zich brengen, maar zijn eens de inrigtingen daar, dan kunnen, bij de algemeene deelneming die ongetwijfeld volgen moet, alle uitgaven gemakkelijk bestreden worden; en zal men, wanneer het geldt het welzijn zijner kinderen, en het geluk van vaderland en nageslacht, zoo karig en knibbelig zijn? Men vergenoege zich dan hier niet met halve maatregelen: goedkoop, (i.e. »weinig geld,") is dikwijls synoniem met slecht, en hier althans zou het ligt het geval wezen. Indien men het deed, indien de deelneming ter voorziening in de behoefte niet zoo kan worden opgewekt, dat het plan tot daad werd, het zou slechts te meer het bestaan, de uitgestrektheid der behoefte bewijzen. Maar neen! al heeft de kwaal ingevreten, de prikkel tot herstel is niet verdoofd, stemmen uit alle oorden getuigen het in onze dagen. Slechts moet op den eenigen waren weg worden gewezen, en ieder zal begrijpen dat het hier geldt: *bien ou rien*.

Maar, zoo vraagt iemand, wat heeft dit alles in een staathuishoudkundig tijdschrift te maken? Eilieve, de afstand die deze onderwerpen scheidt, is zoo groot niet, de physieke toestand van elk van het volk staat in het naauwst verband met de welvaart van het geheele volk. Hoeveel hangt er niet af in graad van voortbrengingsvermogen, van de natuurlijk, en geregeld ontwikkelde ligchaamskracht? Voor den daglooner het gansche kapitaal, is deze voor elken arbeider en ondernemer, ook voor hem die in 't geheel geen handenarbeid verrigt, de levenswortel die hem onophoudelijk door hare sappen voeden en sterken moet; immers de harmonie tusschen ziels- en ligchaamskracht is de ware hefboom van alle energie.

De Staathuishoudkunde mag het dan niet onverschillig aanzien, als de natie reeds van de jeugd af aan zich oefent om op eigen beenen te staan, haren eigen gang te gaan; indien zij met lust en inspanning najaagt en streeft naar gehardheid en moed: want met des te voller vertrouwen zal Zij het »*laissez faire, laissez passer*" kunnen toepassen. „Het metende oog en de vaste hand beslist den gang der beweging," heet het in de gymnastiek: zou deze regel ook niet in de nijverheid van kracht kunnen zijn? Wanneer JEAN PAUL als eene eerste fout der opvoeding aangeeft: »nicht das Unternehmen, nur das Unterlassen wird bekrönt, (*men beloont alleen het laten, en nooit het doen*), dan geeft hij ons in die woorden aanleiding tot de vraag, of er ooit een koene handel- en industrieele geest in den man zal varen, zoo men reeds in het kind de ondernemingsgeest onderdrukt? dat men het middel van zoo uitgebreide werking (†) om zijnen eenvoud niet versmade en verachte: de ondervinding zal leeren dat ook hier, juist die eenvoud het zegel der waarheid was.

Haarlem, 19 Julij 1853. Mr. W. B. BERGSMA.

(*) Wij bedoelen den heer CARL EULER, en vestigen tevens de aandacht van ieder die nader met het onderwerp wenscht bekend te worden, op een geschrift van hem dat ter perse is: *de gymnastiek in Nederland.*

(†) Een enkel eenvoudig voorbeeld wil ik bijbrengen. Men klaagt er over, dat er zoovele vreemden op onze vloot dienen: het is alsof Holland zich hierin verloochent. Dat men vreemdelingen neemt voor *kappers*, dat gaat nog, maar voor *matrozen*! Welnu, een knaapje hier ter stede was zwak en sukkelend. Men komt op het denkbeeld, hem te laten gymnastiseren, spoedig beterde zijne gezondheid, en thans zal hij tot vreugde zijner ouders matroos worden. Zouden er, niet meer zulke knaapjes in Nederland zijn?

## Advertentiën.



---

langwerpig vierkant, door zware muren gestut, en naar de zijde van het gebergte slechts met vensters, of liever schietgaten, met ijzeren bouten voorzien. Een hooge, getanteelde ringmuur aan de eene zijde, omsloot het erf en de stallen en schuren, in welke de *Spaansche* bezetting gelegerd was. Boven het platte dak rees een vierkante toren, van drie verdiepingen. De andere zijde der hoeve was nog beter beschermd door een' afgrond; want vormden de muren een geheel met den regtstandigen wand der rotsen, van welks kant zij slechts door een smal pad gescheiden waren. Het oog zocht vruchteloos de diepte te peilen, en dampen, uit de laagte opstijgende, beletteden ook omtrent den afstand, tot bepaling eenige berekening te maken.

Ik had het gebouw aan alle zijden, behalve aan dien kant opgenomen, en weet nog niet, wat mij aandreef om mijne verkenning langs den gezegden afgrond, voort te zetten. Daar liep een pad van omstreeks vier voeten breed tusschen de muren en de diepte. Bij dag zou het voor eer gevaarlijk geweest zijn, maar bij nacht was het eene gewaagde onderneming; zelfs voor een zoo goed ruiter als ik ben. Niettemin dreef ik mijn paard, moedig tusschen den muur en den afgrond, voorwaarts. Daar was ik halverwege, toen mijn ros hinnikte. Dat voelde ik eene rilling door de leden. Want juist was ik daar in de engte gekomen, waar het niet mogelijk was om te keeren.

— Holla! — riep ik, het er op wagende of de vijand mij zou ontdekken — er is een Christen, die hier langs den afgrond rijdt! Nader niet!

Het was te laat: Een man te paard kwam van achter een der steenen beeren, die hier en daar het pad nog vernaauwden, te voorschijn. Ik wankelde in den zadel en het koude zweet parelde op mijn voorhoofd.

— Om 's hemels wil! kunt gij niet achteruit! — riep ik, doordrongen van het verschrikkelijke gevaar, waarin wij ons bevonden.

— Onmogelijk! — antwoordde de ruiter met een vaste stem.

Ik beval mijne ziel aan God; want omkeeren, achteruitgaan en afstijgen, alles was even ondoenlijk. Wij stonden dus op den oever des doods. — Van twee opgezeten ruiters, elkander op dit noodlottig pad tegenkomende, moest er een, al waren het vader en zoon, onvermijdelijk omkomen, wanneer de Almagt niet wonderdadig tusschen beiden treedt.

Wij waren tot regt voor elkander gekomen; onze paarden stonden bijna kop aan kop. Zoo bleven wij een oogenblik staan, in de doodelijkste stilte. Aan den eenen kant was de regtstandige gladde muur van de *hacienda*, aan den anderen kant gaapte de afgrond. Zouden wij niet beiden omkomen, dan moest een' van beiden wijken. De liefde tot het leven deed mij hopen, dat mijn tegenstander een *Spanjaard* mogt wezen.

— Zijt gij voor *Mexico?* — riep ik opgewonden uit; gereed om los te branden, wanneer hij ontkennend antwoordde.

— *Mexico en de vrijheid!* is mijne leus. — antwoordde de ruiter. — Ik ben de Kolonel CARDONA.

— En ik de Kapitein CASTANOS!

— Dan kennen wij elkander sedert lang, en, zonder onze ontmoeting, zouden wij niet noodig hebben gehad onze namen te noemen.

— Welnu, Kolonel! — sprak ik — het spijt mij, dat gij geen *Spanjaard* zijt; want gij ziet, dat een van ons voor den ander' moet wijken.

Onze paarden hadden de teugels op den hals, en ik stak, dit zeggende, de handen in de holsters om mijne pistolen te vatten.

— Ik zie dat zoo goed — antwoordde de Kolonel met ijskoude bedaardheid — dat ik uw paard reeds voor den kop zou hebben geschoten, als ik niet vreesde, dat het mijne schrikken zou en dan mede in de diepte zou storten.

Ik zag, dat de Kolonel zijne pistolen reeds gereed had.

(*Vervolg hiernaa.*)

# Scheeps-Berigten.

## Straat Sunda doorgezeild.

| Datum. | | Vlag. | Namen der Schepen. | Gezagvoerder. | Van. | Datum. | Naar. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Januarij | 22 | Amerikaansch | Beverley | Jenkins | Shanghae | 5 Januarij | New-York |
| » | 23 | Engelsch | Tinto | Micks | Singapore | 13 » | Liverpcol |
| » | — | » | Sir P. Graham | Hepper | Swattore | 3 » | Havannah |
| » | 24 | » | Punch | Allen | Singapore | 17 » | Adelaide |
| » | 25 | » | Jassoom Family | Dring | Bombay | 21 December | Shanghae |
| » | — | Amerikaansch | Messenger | Smith | Macao | 11 Januarij | New-York |
| » | — | Nederlandsch | Otto | Flens | Batavia | 23 » | Rotterdam |
| » | — | Engelsch | Sisters | Godshall | Singapore | 13 » | Adelaide |

## Aangekomen Schepen te *Batavia.*

| Datum. | | Vlag. | Namen der Schepen. | Gezagvoerder. | Van. | Datum. | Agenten. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Januarij | 25 | Nederlandsch. | Z. M. stooms. Etna | luit. t/z 1 kl. Kramp | Macassar | 18 Januarij. | |
| » | — | Nederl.Indisch | stooms. Padang | Persille | Padang | 20 » | B. Kopersmit en co. |
| » | 26 | Nederlandsch. | Jacobus Martiuus | Gagestein | Schiedam | 25 Septemb. | B. Sanier, Suermondt en co. |
| » | — | » | Christiaan Huygens | Ihlower | Golf van Persie | 18 Novemc. | de Weerdt, Ruyl en co. |
| » | — | Nederl.Indisch | stooms. Ambon | Bergner | Soerabaya | 24 Januarij. | B. Kopersmit en co. |
| » | 27 | Nederlandsch. | Elisabeth Antonia | Schippers | Cheribon | 22 » | » |
| » | — | » | Reyerwaard | Wierikx | » | 23 » | » |
| » | — | » | Antoinetta Maria | Day | » | 22 » | Kreglinger, Dummler en co. |
| » | — | » | Z. M. schoener Egmond | luit. t/z 1 kl. Bielaart | Soerabaya | 17 » | |
| » | — | Nederl.Indisch | Ellen | Lebert | Samarang | 19 » | John, Pryce en co. |
| » | — | » » | Almansoor | Jamanie | Pamanoekan | 12 » | |
| » | — | Amerikaansch | N. B. Palmer | G. B. Lower | China | | Paine, Stricker on co. |
| » | 28 | Nederlandsch. | Prins Hendrik | Smit | New-York | | Kreglinger, Dummler en co. |

## Vertrokken Schepen van *Batavia.*

| Datum. | | Vlag. | Namen der Schepen. | Gezagvoerder. | Naar. |
|---|---|---|---|---|---|
| Januarij | 27 | Nederlandsch | Castor | Lange | Soerabaya |
| » | -- | Nederlandsch-Indisch | Batavia | Tan Ingok | Cheribon |
| » | 28 | » » | Cecile | Makarim | Soerrbaya |
| » | 29 | Nederlandsch | Z. M. stooms. Batavia | luit. t/z 1 bl. van der Moore | Singapore |

## In lading liggende Schepen te *Batavia.*

| Vlag. | Namen der Schepen. | Gezagvoerder. | Bestemming. | Agenten. |
|---|---|---|---|---|
| Nederlandsch. | J. C. J. van Speyk | Noltee | Nederland | de Weerdt, Ruyl en co. |
| » | Willebrordus | Lammerse | | » |
| » | Louisa Prinses der Nederlanden | Lion | | » |
| » | Albatros | Haasnoot | | » |
| » | Christiaan Huygens | Ihlower | | » |
| » | Resident van Son * | Baudits | Nederland | B. Kopersmit en co. |
| » | Ridderkerk | Noltee | | » |
| » | Elisabeth Antonia | Schippers | | » |
| » | Reyerwaard | Wierikx | | » |
| » | Hongkong | van der Putte | Tjilatjap | E. Moormann en co. |
| » | Eugenie | Bargman | Soerabaya | van Ommeren, Rueb en co. |
| » | Azia * | Abrahamsz | | Haager en Schuurman. |
| » | Ambarawa * | Buyskes | | B. Sanier, Suermondt en co. |
| » | Samarang | Immink | | » |
| » | Jacobus Martinus | Gagestein | | » |
| » | Gertrude * | Lourens | | Reynst en Vinju, |
| » | Hollands Trouw | Kreye | | Maclaine, Watson en co. |
| » | Antoinetta Maria * | Day | | Kreglinger, Dummler en co. |
| » | Urania * | Teylaar | | John Pryce en co. |
| Nederl.Indisch | Ellen | Lebert | | » |
| » » | stooms. Ambon | Bergner | | B. Kopersmit en co. |
| » » | stooms. Padang | Persille | Samarang & Soerabaya | » |
| » » | Balgies | Said Alie | Soerabaya | Coulster. |
| » » | Nawan Eljoesoer | Montiero | Samarang | » |
| » » | Almansoor | Jamanie | | » |
| » » | Lachmadie | Sech Sahak | | » |
| » » | Fathool Barie | Sech Osman | Golf van Persie | |
| Engelsch | William Simpson | Kinley | London | Martin, Dyce en co. |
| Fransch | Louise Cesard | Chatelain | Samarang | B. Sanier, Suermondt en co. |
| Zweedsch | Oscar | Lagerklou | | Bahre en Kinder. |

**De Nederlandsche Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *.**

### Aangekomen Passagiers.

Met het Ned.-Ind. stooms. PADANG: de heeren *Bernhard, de Vries en familie, Maubach, Ruempol, Musschersmit, Filet, Valkenhof, Vaerman, Edeling, Engel;* mevr. de wed. *Hettfleisch van Ehrenhelm met 3 kinderen; Z. M. Troepen.*

Met het Ned. schip HOLLANDS TROUW: de heeren *J. H. Peter en familie, H. Jacometti, F. Jacometti.*

Met het Ned. schip SAMARANG: de heeren *Oosthout, Penning Nieuwland, Schey, Kesseler, de Neve, Bakker, Overbeck.*

Met het Ned.-Ind. stooms. AMBON: de raad van Ned.-Ind. *de Perez,* de heeren *van Bose en familie, Schenk van Smittberg, Wilmans en echtgenoot, Pandel, Hofland, Juta, Burd, Rijkschroef, Meutel;* mejuffrouw *van der Jagt; Z. M. Troepen.*

Met het Ned. schip CHRISTIAAN HUYGENS: de heeren *Agenoor en familie. G^e. Nazareth.*

Met het Ned. schip ANTOINETTE MARIA: de heer *J. L. Barke.*

# Handels-Berigten.

De wekelijksche Gouvernements veilingen van Spaansche Matten ebben plaats gevonden tot de navolgende gemiddelde prijzen:

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Oct. 16 | 1852. | 40000 | Mexicaansche | met | den | Arend. | ƒ | $2,78^{3}/_{8}$ | zilver. |
| » 23 | » | 40000 | » | » | » | » | » | $2,76^{1}/_{4}$ | » |
| » 30 | » | 40000 | » | » | » | » | » | $2,72^{1}/_{2}$ | » |
| Nov. 6 | » | 40000 | » | » | » | » | » | $2,69^{1}/_{4}$ | » |
| » 13 | » | 40000 | » | » | » | » | » | $2,71^{1}/_{16}$ | » |
| » 20 | » | 40000 | » | » | » | » | » | $2,70^{1}/_{2}$ | » |
| » 27 | » | 40000 | » | » | » | » | » | $2,70^{1}/_{10}$ | » |
| Dec. 4 | » | 40000 | » | » | » | » | » | $2,70^{1}/^{4}$ | » |
| » 11 | » | 40000 | » | » | » | » | » | $2,70^{1}/_{4}$ | » |
| » 18 | » | 40000 | » | » | » | » | » | $2,70^{3}/_{10}$ | » |
| » 24 | » | 40000 | » | » | » | » | » | $2.67^{85}/_{100}$ | » |
| » 31 | » | 40000 | » | » | » | » | » | 2,76 | » |
| Jan. 22 | 1853. | 40000 | » | » | » | » | » | $2,63^{1}/_{2}$ | » |
| » 29 | » | 40000 | » | » | » | » | » | 2,61 | » |

### Aanvoer.

Van Rotterdam per ned. schip *Gertruida* kapt. Laurens agt. Reynst en Vinju.

97 kn. wijn 98 do. bier 500 keld. genever 300 vatj. boter 50 pak zakken *de Agenten.*
24 kn. manufact. *E. Moormann en co.*
12 kn. manufact. 1 do. boeken *de Weerdt Ruyl en co.*
136 kn. rijnwijn *v. d. Does.*
100 hammen 15 gedr. vleesch 2 ossen ribben 20 vatj. rolpens 10 do. saucijs 5 do. ossenribben *v. Ommeren Rueb en co.*
11 kn. papier *Bahre en Kinder.*
3 do. manufact. *Pandel en Stiehans.*
14 do. champagne *Haager en Schuurman.*
7 do. papieren. *Haager en Schuurman.*
3 kn. papier 2 do. schrijfbehoeften *v. Haren Noman.*
10 kn. rijnwijn 3 do. manufact. *Fraser Eaton. en co.*
3 kn. manufact. *Adam en co.*
2 kn. koek 2 do. saucijs 1 do. ossenribben 5 vatj. worst 5 do. saucijs 5 do. rolpens *Order.*
1 kt. boeken *Fuhri.*
18 coll. vleesch 58 do. provisien 40 vat bier 50 md. water 55 kn. kaas *Karhan.*
2 kn. champagne *Moliere.*
1 do. stokvisch *Order.*
100 kn. calicots 16 md. water *Tiedeman en v. d. Burg.*
20 kn. calicots *Kreglinger Dummler en co.*
172 oxh. wijn 50 kn. do. *B. Sanier Suermondt en co.*
50 vatj loodwerk 1 kt. blokken 1 do. ijzerwerk *Order.*
20 oxh. 35 kn. wijn *Busing Schroder en co.*
2 kn. boeken *Lange en co.*
150/1 en 100/2 leggers *de Agenten.*
1 kt. zilverwerk *Willem.*

Van Rotterdam per ned. schip *Hollands Trouw* kapt. Kreije agt. MacLaine Watson en co.

6 kn. meubelen 3 coll. kramerijen 4 oxh. wijn 1 kt. manufact. 1 do. passement *v. Ommeren Rueb en co.*
10 kn. papier *B. Sanier Suermondt en co.*
50 do. manufact. *E. Moormann en co.*
25 bl. roodgaren *Bahre en Kinder.*
40/1 en 20/2 leggers *Order.*
4 kn. manufact. *Metzendorff Wilmans en co.*
1 kt. manufact. 14 do. eaude cologne *Haager en Schuurman.*
5 keld. zuren 23 kn. provisien 20/4 ou. groenten *Kreglinger Dummler en co.*
1 kt. boeken 4 do. schrijfbehoeften *v. Haren Noman.*
3 kn. papier 1 do. boeken *Lange en co.*
1 kt. specie 5 do. boeken 1 do. kramerijen 2 keld. olijven 1 kt. diversen *de Weerdt Ruyl en co.*
16 coll. diversen 1 badkuip 6 kn. machinerien *Order.*
1 kt. petten 60 hammen 35/m steenen 4 kn. provisien *MacLaine Watson en co.*
1 kt. boeken *Order.*
24 pak touw *Jacometti en Landberg.*

Van Amsterdam per ned. schip *Albatros* kapt. Haasnoot agt de Weerdt Ruyl en co.

4 kn. diversen *v. Hoorn.*
25 kn. 10/2 pijp. bier *v. d. Biesen.*
66 kn. wijn 1 do. brandewijn *Tiedeman en v. d. Burg.*
50 kn. bier *v. d. Broek en co.*
5 kn. kramerijen 6 pak hobbelpaarden 150 vatj. boter *de Agenten.*
20 coll. koopwaren *E. Moormann en co.*
21 do. manufacturen *Order.*
597 kn. idem *Factorij.*
1067 staven 246 doezen 20 ijzer. platen 2 bossen ijzer 228 vatj. boter 154 bl. koffijzakken 40/m. mex. dollars *Factorij.*
125 vatj. boter 80 kazen 24 blik koek 16 tromm. suikerwerk 75 bossen ijzerwerk 4 kn. genua olie 2 do. vijgen 30 hammen 2 kn ansjovisch *de Agenten.*
45 kn. vuurwapenen 1 do. medicijnen *Gouvernement.*

Van de Golf van Perzie via Rembang per ned. schip *Christiaan Huijgens* kapt. Dawer agt. de Weerdt. Ruyl en co.

214 md. dadels 50 zak do. 4000 coll. tarwe 38 pak was 120 bl. komijnzaad 47 do. machtzaad 14 do. zwartzaad 34 kn. rozenwater 14 coll. amandelen 101 do. rozijnen 5 do. salpeter 4 do. karpetten 720 coll. ghie 199 do. rozen water 128 pullen dadels 1 pak leder 600 kn. rozijnen 1269 do. gedr. vruchten 4 pak salamoniek 2 bl. meloen zaad 1 kt. dukaten 1 do. sp. dollars 85 pak was 41 do. do. 330 tross touw 8265 ps. dollars 200 md. wijn *Arathoon.*
3 kn. rozen water 40 do. gedr. vruchten. *Order.*

Van Molukkos Macasser en Soerabaya per ned ind. stoomboot *Ambon* kapt. Bergner.

1 pic. foelie *Alkaserie.*
167713 ℔ koffij *Gouvernement.*
ƒ 800 recepisen 70 catj. was. *Adul Rachman Alkas.*
3 kn. vet 1 do. stangie *Han. Tjengsan.*
5 bl. twist *Adam en co.*
$20^{04}/_{100}$ pic. sap. hout *W. Anderson Tolson en co.*
$366^{02}/_{100}$ do. rotting *Busing. Schroder en co.*
3 vat vleesch 3 do. spek 3 do. meel *McEwen en co.*
13 coll ijzerwerk *Reijnst en Vinju.*
7 pic. was *Tan Tjenhoa.*
3 do. suiker *Kreglinger Dummler en co.*
190 kn. ijzerwerk *Pictairn Syme en co.*
1 kt. diversen *Morgan Melbourn en co.*
29 bloempotten *MacLaine Watson en co.*
2 kist. monsters *B. Sanier Suermondt en co.*
1 kt lijnwaad *Pa Abdulla.*

Van Amsterdam per ned schip *Urania* kapt. Teijlaar agt. John Pryce en co.

1 piano *Ds. Bierhaus.*
1 piano 16 vn. bier 12/2 pijp. do. 149. coll. provis. en dranken 2[illegible] keld. genever *de Agenten.*
1 kt. modewaren *B. Schmidt* (cherib.)
1 kt. manufact. *Metzendorff Wilmans en co.*
50 ks. kaarsen *Brandon en Meijer.*
1 kist 2 vaten 1 kistje *Goring.*
1 rijtuig *D. T. Lens.*
25 keld. lijn-olie 4 vaten loodwit 2 do. menie 12 kn. terpentijn-o[illegible] *B. Kopersmit en co.*
11 kisten 13 kistj. 25 balen manufact. 4549 staven ijzer 25 vn, b[illegible] 5 kn. manufact. *Busing Schroder en co.*
4 vaten 24 kisten 2 kisten *N. Lange en co.*
1 kist *de Agenten.*
50 ks. likeur en bitter *v. Ommeren Rueb en co.*
1 kt. muziek papier 15 kn. manufact. 27 bn. do. *de Weerdt, R[illegible] en co.*
1 kt. boeken *Tiedeman en v. d. Burg.*
61 kn. 5 bn. manufact. 74 kn. marmer vliesen. *E. Moormann en [illegible]*
1 kistje goudgeld en goudwerk *Wittenrood.*
1 kt. boeken 1 do. zakken 1 kistje 2 ks. koopmanschapp. 1 do. schilderij 15 vatj. boter 1 kt. do. 1 do. boeken 1 do. diverse[illegible] do. boeken 6 do. eetwaren 4 ks. diversen 6 kisten 6 pakken kn. diversen 1 kt. boeken 1 do. diversen 1 blik platen 50 gede[illegible] manden 10 kisten 1 vat. 100 vatj. 25 gedekte mandjes 2 kn. [illegible] pier 10 bn. koffij zakken 40 hammen 16 kn. likeur 44 kn k[illegible] zakken 7 kn. ruw calicots 10 pakken 10 kn. koopmanschapp. do groent. vleesch en visch 1 do. koper en blikwaren 1 do. [illegible] lijnsch zilv. glas en ijzerwerk 1 kt eaude cologne 10 do. provi[illegible] 50 md. seltzerwater 25 kn. 12 vn. bier 13 kn. azijn 19 do. [illegible] 5 do. ingel. goederen 25 keld. genever. *lad. bestemd v. Samar[illegible]*
1 baaltje camille 12 kn. manufact. 1 do. laken 1 do. neteldoek [illegible] do. manufact. 13 do. provisien 25 vn. bier 2 pak wollen deke[illegible] 2 kn. speelkaarten 6 korven apothekers glaswerk 1 kt. kram[illegible] ijen 1 do. boeken 12 ijzer. bakken 4 kisten 42 do. provisien 1[illegible] vs. boter 11 kn. papier 2 do. kramerijen 20 vn. bier 100 vs [illegible] ter *lad. voor Samarang,*
1 blikk. tromm. 1 kt. laken 3 do, boeken 16 do. diversen 50 [illegible] boter 1 kist 25 kn. bier 3 do. groenten 1 do. ijzerwerk 3 lo[illegible] stukken do. 1 kt. koopmanschapp. 200 vatje 50 mn. m. water ks. ansjiovisch 3 do. hammen 2 kn, provisien 3 vs. do. 10 [illegible] do. 1 do. meubels en divers. 16 kn. wijn 58 kistjes likeur en [illegible] ter *lad. voor Soerabaija.*

Van Schiedam per ned. schip *Heilige Willebrordes* kapt. Lammerse agt. de Weerdt Ruyl en co.

114 bn. koffij zakken *N. H. M.*
10 coll. artillerie goederen 32 kisten vuurwapens 50 do. slaghoed[illegible] 1 do. balarceerlijzen 10 lantaarns 44 kn. slaggeweeren 250000 buskruid *Gouverneur-Generaal.*
11 kn. kantoorbehoeften 137 do. ruw katoen. 59 wit do. *Order.*
20 heele led leggers *B. Sanier Suermondt en co.*

Van Schiedam per ned. schip *Louisa Princes der Nederlanden* kapt. G. G. Lion agt. de Weerdt, Ruyl en co.

600,000 [illegible] *N. H. M.*
10 kistj. wijn [illegible] pelen 6 pakken 2 kistjes manufacturen *Order.*

Van Nederland per ned. schip *Jacobus Martinus* kapt. Gagestein agt. B. Sanier Suermondt. en co.

10 vatj. dollars 20 kn. bladkoper 15 vat spijkers *Factorij.*
6 kn. wijn. *Order.*

Van Nederland per ned. schip *Samarang* kapt. Immink agt. B. Sanier Suermondt en co.

1 kt. boeken *Order.*
29/1 en 14/2 leggers *E. Moormann en co.*
50/1 idem. *de Agenten.*
55/1 en 10/2 idem. *Order.*
100/1 idem. *Tiedeman en v. d. Burg.*
20 md. bier 200 vatj, haring 50 blik koek 25 haring 5 coll. [illegible] visien *Order.*

Van de Lampongs met 4 praauwen.

14 pik dammer 22 do kapas $2^{1}/_{2}$ gomelastiek 85 pik peper 60 [illegible] do. 225 do. do. 110 do. do. *Order.*

Van Padang en Bencoelen per ned. ind. stoomboot *Padang* kapt. Persille.

$146^{22}/_{100}$ pic. benzoin 2e st. $17^{20}/_{100}$ do. do. 3e st. *Gouw Kianh[illegible]*
$363^{42}/_{100}$ pic. rijst. $4^{45}/_{100}$ do. benzoin 1est. *B. Kopersmit en co.*
7 pik. was 15 do. rijst 200 do. koffij *Tjie Oekie*
32 pik. kassia 157 do. rotting *Aijdiet.*
48 pic. klapper-olie *Sech Atemimi.*
3 pic. noten 1 do. foelie 2 do. gutta hadje 21 do. was 52 do. peper 400 do. koffij *Tan Koengoan.*
23 thstofgoud *Aloewie Aijdroes.*
400 pic. koffij *Haager en Schuurman.*
ƒ 2500 recep. 17 th. stofgoud *Sech Oemar Ateadoe.*
$27^{68}/_{100}$ pic. dammer *Buys.*
923 do. rijst *Lim Hoa.*
$39^{51}/_{100}$ pic. dammer *Metzendorff Wilmans en co.*
$44^{10}/_{100}$ gomelastiek *Hunter Houghton en co.*
$5^{40}/_{100}$ pic. notenmuscaat $1^{74}/_{100}$ foelie *Gouw Kianhian.*
11 pic. notenmuscaat $5^{1}/_{2}$ do foelie 24 do. gomelastiek 5 do. [illegible] dammer $5^{1}/_{2}$ pic. kalk *Abdul Kaon.*
$24^{05}/_{100}$ pic. notenmuscaat $6^{1}/_{4}$ do. foelie 160 do. peper *Order.*
379 pic. peper *Bahre en Kinder.*

### Uitvoer.

Naar Nederland via Soerabaya per ned. schip *Castor* kapt. La[illegible] agt. B. Kopersmit en co.

100 pic. rotting 250 do. tin *N. H. M.*
1797 st. ijzer 432 platen do. 2 kassen do. 20 kn. manufactur. *boord gebl. Lading*



**Gedrukt te *Batavia*, bij W. BRUININ[illegible]**